Euroopa Liidu
Teataja

ET
C-seeria

C/2025/3472

16.7.2025

# Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon –„Euroopa Regioonide Komitee prioriteedid aastateks 2025–2030“

(C/2025/3472)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE (edaspidi „komitee“),

VÕTTES ARVESSE

— Euroopa Ülemkogu 2024.–2029. aasta strateegilist tegevuskava,

— Euroopa Komisjoni poliitilisi suuniseid aastateks 2024–2029,

— Euroopa Regioonide Komitee koostöölepinguid Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoniga,

peab oma 2025.–2030. aasta koosseisu põhiprioriteetideks #ühtekuuluvust, #vastupanuvõimet ja #kodanikulähedust.

## I. *#Ühtekuuluvus*

Komitee rõhutab järgmist:

1. majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus on Euroopa Liidu olulised eesmärgid. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine on keskse tähtsusega nende eesmärkide saavutamiseks mitmetasandilise valitsemise kaudu, nagu märgitakse ka ühtekuuluvuspoliitika alliansis;

### Konkurentsivõime

2. kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on konkurentsivõime oluline tõukejõud, arvestades nende tihedaid sidemeid kodanike, ettevõtjate, akadeemiliste ringkondade ja muude sidusrühmadega. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused viivad kohapeal ellu ELi strateegilist tegevuskava ning toetavad investeeringute ja riigihangetega tõhusalt innovatsiooni ökosüsteeme. Nad pakuvad kvaliteetseid avalikke teenuseid, et soodustada regionaalarengut, ning võimaldavad kohapõhist tööstuspoliitikat, mis keskendub süsinikuheite vähendamisele, konkurentsivõimele ja kvaliteetsetele töökohtadele;

3. komitee toetab kindlalt julget, kohapõhist ja territoriaalselt kaasavat 10. raamprogrammi ja Euroopa teadusruumi ning suuremat toetust kohalikele ja piirkondlikele innovatsiooni ökosüsteemidele, paremat koostoimet ühtekuuluvuse ning teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamise vahel ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste täielikku tunnustamist teadmistepõhise majanduse võimaldajatena;

4. oluline on anda noortele hariduse kaudu mõjuvõim ja oskused, mis on vajalikud edu saavutamiseks tulevasel tööturul ja tööjõupuuduse leevendamiseks. Ka seaduslik ränne võib olla oluline majanduskasvu mootor ning rikastada kohalikku majandust ja suurendada piirkondlikku konkurentsivõimet;

5. Euroopa konkurentsivõime jaoks on vaja hästi välja arendatud territoriaalset mõõdet ja tõhustatud mitmetasandilise valitsemise struktuure, et koordineerida tööstuspoliitikat, sest konkurentsivõimet ei ole võimalik saavutada ilma konkurentsivõimeliste piirkondadeta;

6. Euroopa pikaajalise konkurentsivõime tagamise peamised tegurid on ühtse turu väljakujundamine, sh teenuste vaba liikumine, kapitaliturgude liit ja investeeringute suurendamine. Tugev, uuenduslik ja vastupidav ühtne turg vajab tugevat ühtekuuluvuspoliitikat, millel on tugev konkurentsivõime komponent;

7. Euroopa majanduse konkurentsivõimelisemaks muutmiseks on vaja teha uusi jõupingutusi aktiivse subsidiaarsuse saavutamiseks, tehes kõigil tasanditel konstruktiivset koostööd ning lähtudes linnade ja piirkondade kogemustest, sest nemad rakendavad enamikku ELi õigusakte. Samal ajal tuleb säilitada ELi majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnastandardid ning tagada regulatiivne stabiilsus;

8. väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) on kohalike kogukondade alustala. Nad pakuvad koolitust, tööhõivet ning esmatarbekaupu ja -teenuseid, edendades samal ajal vastupanuvõimet ja mitmekesistamist;

9. komitee edendab ELi piirkondades konkurentsivõimelist ja VKEde tegevust soodustavat keskkonda kohapõhise poliitika, lihtsustamise, halduskoormuse vähendamise ning oskustesse ja innovatsiooni investeerimise abil;

**ELi eelarve**

10. ELi eelarve peab pikas perspektiivis tagama sisuka kohapõhise poliitika, kui soovitakse, et see toimiks peamise investeerimisvahendi ja stabilisaatorina, mille abil tegeleda ELi muutuvate prioriteetidega keerukas geopoliitilises olukorras, kus majanduslik ebavõrdsus suureneb ja kliimakriis kiireneb;

11. ELil peavad olema poliitika elluviimiseks piisavad rahalised vahendid, et väga olulised uued eesmärgid ei seaks ohtu pikaajalisi prioriteete ja aluslepingute eesmärke;

12. tõhus 2027. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik tuleb välja töötada koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kui strateegiliste partneritega, sest nemad tunnevad kohalikke investeerimisvajadusi kõige paremini. Seepärast on partnerluspõhimõte ja mitmetasandiline valitsemine tähtsad edutegurid, mis aitavad muuta ELi konkurentsivõimelisemaks, kaasavamaks, turvalisemaks, vastupidavamaks ja kestlikumaks. Loobuda tuleb igasugusest mitmeaastaste programmide kavandamise või elluviimise tsentraliseerimisest;

13. eelarve detsentraliseerimine on jätkuvalt tähtis tõhusate avalike teenuste saavutamiseks, konkurentsivõime edendamiseks ja kodanike mõjuvõimu suurendamiseks;

14. uued omavahendid ja samuti stiimulid erakapitali ligimeelitamiseks Euroopa Liidu jaoks peaksid olema osa laiemast arutelust ELi pikaajalise eelarve rahastamise üle, et tulla toime ELi ees seisvate uute oluliste ülesannetega;

**Õiglane üleminek**

15. võttes arvesse ELi piirkondade erinevaid lähtepositsioone, tugevaid külgi ja asümmeetrilist haavatavust, on kolmekordse (rohe-, digi- ja demograafilise) ülemineku sotsiaal-majandusliku mõju ohjamiseks äärmiselt oluline ulatuslik ja terviklik strateegia koos sihipärase kohapõhise lähenemisviisiga. Õiglast üleminekut tuleb ühtekuuluvuspoliitika raames ka edaspidi jõuliselt toetada, sest see võib avada potentsiaali ja luua positiivset dünaamikat kestliku arengu jaoks;

**Kestlik ja taskukohane eluase**

16. igaühel on õigus inimväärsele ja taskukohasele elukohale. Paljudel ELi kodanikel on kinnisvara- ja üüriturule pääsuga raskusi, mis mõjutab ELi ühtekuuluvust, elukvaliteeti ja linnaplaneerimist ning linnade ligipääsetavust ja ohutust. Kiiresti on vaja tegeleda tõsise eluasemekriisiga, mis valitseb paljudes ELi piirkondades, ja kaotada 2030. aastaks kodutus.

II. ***#Vastupanuvõime***

Komitee rõhutab järgmist:

17. vastupanuvõime selle laiemas tähenduses on suutlikkus reageerida loodusõnnetustele ja inimtegevusest tingitud katastroofidele, julgeolekuohtudele ning majanduslikule ja poliitilisele ebastabiilsusele nii ELis kui ka mujal maailmas. Vastupanuvõime saavutamine sõltub kõigil valitsemistasanditel tehtavast tihedast koostööst ning peab hõlmama ELi ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suuremat suutlikkust reageerida erisugustele kriisidele asjakohaste mehhanismide ja rahaliste vahendite abil;

**Piiriülene koostöö**

18. Euroopa territoriaalne koostöö kui Euroopa lisaväärtuse kehastus mängib võtmerolli ning seda tuleb järgmises mitmeaastases finantsraamistikus prioriseerida ja tugevdada;

**Kliimamuutused**

19. asjaolu, et ELi linnad ja piirkonnad kannatavad üha enam kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi jätkuva halvenemise tagajärgede all, on tõsine probleem, mistõttu tuleb ennetamisele ja kohanemisele suuremat tähelepanu pöörata ning selleks rohkem rahalisi vahendeid eraldada. ELis 2050. aastaks seatud kliimaneutraalsuse eesmärk tuleb saavutada õiguslikult siduva eesmärgiga vähendada 2040. aastaks $CO_2$ heitkogust 90 % ning suurte ja samal ajal realistlike jõupingutustega, nagu on kirjeldatud rohelise kokkuleppe raamistikus;

20. kiiresti on vaja suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste struktuurset ja finantssuutlikkust saavutada koostoime kliimameetmete ja elurikkuse säilitamise vahel, edendades samal ajal teadusuuringuid ja innovatsiooni, ning leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda, juhtides samal ajal riske ja parandades oma valmisolekut kliimakatastroofideks;

**Veemajanduse kriisivalmidus**

21. veemajanduse kriisivalmiduse tagamine kui kriitilise tähtsusega üleilmne ülesanne on väga oluline ELi konkurentsivõime jaoks ning vajalik tulemuste saavutamiseks kliimamuutustega kohanemise, elurikkuse kaitse, saaste vähendamise, toiduga kindlustatuse, ringmajanduse ja rahvatervise valdkonnas. Seepärast tuleb see integreerida ka kõikidesse muudesse asjakohastesse ELi poliitikavaldkondadesse;

22. kohalikul ja piirkondlikul tasandil tuleb välja töötada ja ellu viia integreeritud veemajanduse strateegiad, milles kombineeritakse uuenduslikke looduspõhiseid lahendusi;

**Puhas, kindel ja taskukohane energia**

23. strateegiliste sõltuvuste vähendamiseks ning keskkonnaeesmärkide ja konkurentsivõime ühendamiseks on vajalik tõhus, majanduslikult kestlik, puhas ja õiglane kohaliku energiasüsteemi ümberkujundamine;

24. üha keerulisemas geopoliitilises olukorras on äärmiselt oluline edendada energia mikrotootmist ning detsentraliseeritud ja taastuvenergia süsteeme;

25. väga tähtis on kujundada välja Euroopa energialiit, mis hõlmab ELi-ülest täielikult integreeritud ja ühendatud turgu ning mille keskmes on hästi toimiv juhtimissüsteem. See aitaks suurendada ELi energiajulgeolekut ja vältida olukorda, kus energiahinnad muutuvad ELi tööstustegevuse üheks peamiseks piirajaks ja koormaks kodanikele;

26. kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on tähtis roll kestlikul ja sotsiaalselt õiglasel energiasüsteemi ümberkujundamisel, tagades kohalike ettevõtete konkurentsivõime ja võideldes energiaostuvõimetuse vastu. Energiatõhususe ja kohaliku energiatootmise suurendamiseks tuleb neil aga toetuda piisavatele rahalistele vahenditele, sealhulgas kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ette nähtud otserahastusele;

**Tervishoid**

27. ELi ühiskondliku vastupanuvõime olulised tegurid ja ELi strateegilise autonoomia kesksed tugisambad on hea tervise juures olev elanikkond ning tugev, kõigile kättesaadav ja uuendusmeelne tervishoiusektor;

28. Euroopa terviseliitu arendades ja rakendades peab EL koos oma liikmesriikide, piirkondade, linnade ja maapiirkondadega lahendama selliseid probleeme nagu tervishoiutöötajate arvu vähenemine, esmatähtsate ravimite tarneprobleemid, tervishoiutaristu suur haavatavus küberrünnete suhtes, püsiv tervisealane ebavõrdsus ning krooniliste haiguste ja vaimse tervise probleemide arvu kasv ebastabiilsuse ja kriiside ajal;

**Põllumajandus**

29. tugev ühine põllumajanduspoliitika on oluline, et suurendada ELi vastupanuvõimet, kestlikkust, konkurentsivõimet, toidualast sõltumatust ja toiduga kindlustatust ning põllumajandustootjate kaitset. Avaliku sektori vahendeid tuleb suunata keskkonnasäästlikele põllumajandustavadele;

30. ühise põllumajanduspoliitika üks põhielement peab olema ka maaelu areng, et toetada elujõulisi maapiirkondi tõhusate avalike teenuste ja taristuga ning lahendada demograafilisi ja majanduslikke probleeme;

31. piirkondadel peab olema tulevaste strateegiakavade juhtimises oluline roll, et tagada konkreetsete territoriaalsete ja valdkondlike iseärasuste arvesse võtmine ning see, et ühine põllumajanduspoliitika keskendub kohalike tingimustega kohandatud kestliku toidutootmise toetamisele, põlvkondade vahetumisele ja põllumajandusliku toidutööstuse säilitamisele strateegilise varana;

**Julgeolek**

32. eurooplased ja EL seisavad silmitsi muutuvate ja mitmemõõtmeliste ohtudega ning nendele reageerimisest peab saama jagatud ja kollektiivne ülesanne, nagu rõhutatakse Niinistö aruandes. Euroopa valmisoleku ja kaitsevõime tagamiseks on vaja rohkem ära teha. Komitee vankumatu toetus Ukraina linnadele ja piirkondadele Ukraina ülesehitamiseks loodud liidu kaudu on samuti investeering ELi linnade ja piirkondade vastupanuvõimesse, sest see annab võimaluse õppida Ukraina partnerite kogemustest;

33. kriisivalmidus, olgu seoses geopoliitiliste pingete või loodusõnnetustega, on väga oluline. ELi poliitikas tuleb täielikult arvesse võtta kohalikku ja piirkondlikku vaatenurka, et kohapealne tegevus oleks tõhus. Väga tähtis on aktiivselt kaasata linnu ja piirkondi, eelkõige kaitsetööstuse tugevdamisse, avaliku ruumi ja elutähtsa taristu kaitsesse ning vastupanuvõime ja küberturvalisuse suurendamisse kogu ühiskonda hõlmava lähenemisviisi abil.

III. ***#Kodanikulähedus***

Komitee juhib tähelepanu järgmisele:

34. kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on ainulaadne positsioon kodanike muutuvate vajadustega tegelemiseks. Kohalike omavalitsuste suutlikkuse suurendamine on oluline ühtekuuluvuse säilitamiseks, kaasavate kogukondade edendamiseks ja kodanike usalduse suurendamiseks avaliku sektori asutuste vastu;

**Demograafilised muutused**

35. demograafilised muutused ja elanikkonna vananemine ning sellised probleemid nagu ajude äravool, maa hülgamine ja kõrbestumine, kasvavad sõltuvusmäärad, teatavate piirkondade langemine arengulõksu ja rahvastiku üldine kahanemine põhjustavad piirkondade ja kogukondade vahel tõsist ebavõrdsust, mis õõnestab ühtekuuluvust. Ühtekuuluvuspoliitika on jätkuvalt kesksel kohal demograafiliste muutustega tegelemisel ja nende leevendamisel ning vähem arenenud ja ebasoodsas olukorras olevate piirkondade elanikkonnale võimaluste loomisel. Ühtekuuluvuspoliitikas demograafilistele probleemidele keskendumine peaks hõlmama peresõbraliku poliitika ja põlvkondadevahelise õigluse edendamist ning arukate ja jätkusuutlike võimaluste väljatöötamist kahaneva rahvastikuga piirkondade jaoks. Et inimestel, kes seda soovivad, oleks lihtsam jääda oma piirkonda või linna või sinna tagasi pöörduda, tuleb edendada head ettevõtluskeskkonda, mis suudab pakkuda töökohti, ning tagada kvaliteetsete avalike teenuste ja taristu kättesaadavus;

**Kohalik demokraatia**

36. tuleb suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suutlikkust tegeleda demokraatiale avalduvate süsteemsete ohtudega;

37. olulised küsimused on institutsioonide ja kodanike vahelise lõhe ületamine ning põhiõiguste ja õigusriigi kaitse ning nendega tuleb tegeleda kõigil valitsemistasanditel;

38. sama oluline on edendada kodanike, eelkõige noorte osalemist, et kõigil põlvkondadel oleks otsustusprotsessides sõnaõigus. See on vajalik õiglase, läbipaistva ja vastutustundliku juhtimissüsteemi loomiseks;

39. oma liikmete ning võrgustike ja algatuste kaudu, nagu ELi kohalike omavalitsuste võrgustik, noorte valitud poliitikute programm ning Euroopa piirkondade ja linnade nädal, on komiteel kasutada ainulaadsed vahendid, mille abil tuua Euroopa kodanikele lähemale ja samuti viia nende panus ELi tasandile;

40. kohaliku demokraatia kaitsmine on jätkuvalt hädavajalik nii Euroopa Liidus endas kui ka laienemisprotsessis osalevates riikides ning lõuna- ja idanaabruse riikides;

**Sooline võrdõiguslikkus**

41. üks komitee valdkondadevaheline prioriteet aastatel 2025–2030 on panustada järgmisse ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegiasse ja muuta ELi naiste õiguste tegevuskava kohapealseteks käegakatsutavateks tulemusteks. Komitee toetab aktiivselt kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kui strateegilisi partnereid, et saavutada võrdse töö eest võrdne tasu ja majanduslik mõjuvõim, võrdne juurdepääs kvaliteetsetele tervishoiuteenustele, kättesaadavad lapsehoiuteenused, töö- ja eraelu tasakaal ning võrdsed tööhõivevõimalused. Komitee toetab ka soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist kõigis ELi poliitikavaldkondades – alates kavandamisest kuni rakendamiseni – tihedas koostöös kõigi valitsemistasanditega. See tähendab pühendumist intersektsionaalsusele, eelkõige tõrjutud ja haavatavate rühmade, sealhulgas LGBTIQ+ rühma naiste kaasamisele. Komitee rõhutab, et oluline on suurendada naiste osalemist poliitilises elus, ning kutsub üles tagama naiste ja meeste võrdse osalemise ELi institutsioonide koosseisus ja juhtivatel ametikohtadel. Samuti kutsub komitee poliitilisi institutsioone üles võtma vastu sootundlikud käitumisjuhendid ja rakendama ahistamisvastaseid kaitsemeetmeid. See on tähtis kohaliku demokraatia kaitsmiseks ja selle tagamiseks, et võrdõiguslikkus ei oleks üksnes põhimõte, vaid kogu Euroopas tegelik reaalsus;

**Noored**

42. praegune ELi noortestrateegia, mis keskendub noorte aktiivsele osalemisele ning parematele õppimis- ja töövõimalustele, tuues kasu noorte majanduslikule ja sotsiaalsele arengule, väärib suuremat nähtavust ja aktiivsemat keskendumist selle elluviimisele. Strateegia kõrval on oluline suurendada ELi toetust haridusele kui oskuste liidu ühele põhiaspektile, mis on tulevaste põlvkondade jaoks hädavajalik, et leida kvaliteetne töökoht ja eluase.

Komitee, pidades silmas järgmist viit aastat:

43. märgib, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on eelnimetatud ülesannete ja poliitiliste eesmärkidega tegelemisel tähtis roll, sest neil on selleks poliitiline legitiimsus, põhiseaduslikud ülesanded, teadmised ja investeerimisvolitused ning nad on pühendunud ühtekuuluvusele, vastupanuvõimele ja kodanikulähedusele;

44. on veendunud, et linnu ja piirkondi ei tohi pidada selles protsessis üksnes sidusrühmadeks, vaid aktiivseteks osalejateks Euroopa Liidu tulevikuks ettevalmistamisel suurte eesmärkidega reformikava kontekstis, pidades silmas ELi laienemist;

45. selgitab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine ELi tuleviku ja poliitika kujundamisse aktiivse subsidiaarsuse, partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõttel on ainus viis, kuidas tõhusalt saavutada ELi eesmärk seada piirkonnad ELi töö keskmesse.

Brüssel, 15. mai 2025

*Euroopa Regioonide Komitee*
*president*
Kata TÜTTŐ